

Ramaria fennica, de Paarsbruine koraalzwam, in 1998 met opvallend veel vruchtlichamen. Foto: Bert Tolsma.

Lycoperdon mammiforme, de Vlokkige stuifzwam, tot 7 exemplaren sierden de Notenlaan in de herfst van 1998. Foto: Bert Tolsma.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Een kwartet bijzonderheden bij Zeist

Tolsma, L.P. 1999. A quartet of rarities in Zeist. *Coolia* 42 (1): 36-38.

Toen Theo Reijnders herfst 1996 met een bruin koraalzwammetje kwam aanzetten in onze werkgroep in Nijenrode, wist Peter-Jan Keizer vrijwel direct de naam te noemen: *Ramaria fennica*, de Paarsbruine koraalzwam. Volgens het overzicht in het kleibosnummer van Coolia (van den Dool & al., 1997) gaat het hier om de variëteit *cinnamomeoviolacea*.

Je bekijkt zo'n onopvallend paddestoeltje en realiseert je pas later, met de boeken erbij, hoe bijzonder zo'n vondst toch eigenlijk is. Een soort van de Notenlaan in Zeist en maximaal 1 km van mijn microscoop en camera verwijderd. In 1975 voor het laatst bij Colmschate waargenomen, mogelijk uitgestorven. Zoiets geeft mij altijd een ongelooflijk zeldzaam gevoel en ik heb hem dan ook uitgebreid gefotografeerd (Foto links). En tot mijn verrassing stond hij herfst 1997 ook aan de Blikkenburgerlaan, eveneens in Zeist, nog dichterbij mijn huis.

Diezelfde herfst stond, vlak bij de vorige soort, een andere zeldzaamheid te bloeien: *Ramaria botrytis*, de Bloemkoolzwam. Laatste vondst bij Bunnik (= Notenlaan) in 1972. Afgelopen herfst stond hij er in nog grotere aantallen. Een foto van een ietwat ouder exemplaar stond in *Coolia* 40: 122. Ik heb nu dia's van exemplaren in volle heerlijkheid.

Na alle negatieve geluiden over de achteruitgang van die Notenlaan (vooral verdroging en ook invloed van de maisakker ernaast) geven dit soort vondsten het gevoel of die oude laan nog even en hopelijk niet voor het laatst haar schoonheden wil laten zien. De beuken die er staan worden nu toch wel echt oud en de gevolgen van de oorlog(!) (de afgeschoten kruinen) doen zich steeds duidelijker voelen. Plannen om een (schelpen)pad door de laan aan te leggen gaan hoogstwaarschijnlijk niet door, gelukkig maar, want dan valt aan verloedering niet te ontkomen. De laan heeft het vanaf de Tiendweg toch al te verduren met de rijkdom (aan afval) van de tot landhuis omgebouwde boerderij van Fentener van Vlissingen. Ook aan het andere eind is de kap van de populieren, waarbij het gehakselde hout een laag van enkele decimeters vormt tussen de nieuw aangeplante beuken, een ingreep die voorlopig alleen interessant is voor paddestoelen op hout(snippen). Dit hout leverde vorig jaar een *Pluteus cervinus*, de Gewone hertenzwam, met een doorsnede van meer dan 20 cm op.

De derde vondst die mij verraste was toen ik op de laatste werkgroepavond in 1996 een dia liet zien waarop een paddestoel stond die ik niet kende, niet geplukt had: ik vond hem zo mooi dat ik hem liet staan (er stond er maar één). Dit IVN-trekje ben ik nog niet helemaal kwijt. Het was *Lycoperdon mammiforme*, de Vlokkige stuifzwam, alleen bekend van de Notenlaan in Zeist. Ik weet dat hij daar voorkomt, want Gerard de Vries gaat, ik dacht speciaal voor deze soort, daar nog wel eens kijken. Ik kan hem bijna vanuit mijn raam zien en de dia is mij zeer dierbaar geworden (Foto rechts). Het exemplaar op mijn dia is veel witter en vlokziger dan de afbeelding in Breitenbach & Kränzlin (1986, deel 2, pl. 515).

Opvallend bij deze drie vondsten is, en dat geldt voor meer bijzonderheden op de Notenlaan, dat het meest interessante gedeelte van de Notenlaan maar uit enkele tientallen meters bestaat.

De vierde vondst komt niet van de Notenlaan maar uit de Wulperhorst, vlak ernaast. Ik belde Peter-Jan in november '97 over bermbeheer (in dit geval van de Blikkenburgerlaan) en toen vertelde hij mij dat hij op een liggende beuk verscheidene exemplaren van *Hericium coralloides*, de Kammetjesstekelzwam had gevonden. De volgende dag na mijn werk met de camera erheen en inderdaad, zeer fotogeniek lag daar een weggrotende beuk met zeker vijf bundels Kammetjesstekelzwammen te bloeien. Werkelijk een uniek gezicht: die oude beuk als vergane glorie met verschillende witte plukken zwammen erop. Vroeger zeldzaam, sinds 1980 slechts vermeld van Emmen en Goes.

Hoewel pessimistisch over de achteruitgang van soorten (de Rode lijst is zo lang) zijn zulke vondsten evenzovele lichtpuntjes, waarbij je het gevoel hebt dat gelukkig nog niet alle bijzonderheden definitief uitgestorven zijn.

Literatuur

Breitenbach, J., Kränzlin, F. 1986. Pilze der Schweiz. Band 2. Nichtblätterpilze. Verlag Mykologia, Luzern.

Dool, E. van den, Veerkamp, M., Keizer, P.J. 1997. Kleibospaddestoelen III. Utrechtse kleiboslanen - 'Bijzondere' soorten, vroeger en nu. Coolia 40: 73-133.

Bert Tolsma, Zeist

Voorjaarspaddestoelen in tuinen

Bergh, F.A. van den. 1999. Two rarely found fungi, *Morchella elata* and *Geopora sumneriana*, in village gardens in the province of North Holland. Coolia 42(1): 38-41

Het paddestoelenseizoen 1998 begon al vroeg met een tweetal bijzondere paddestoelen die de moeite waard zijn om hier voor het voetlicht gebracht te worden.

De eerste meldde zich al op 18 maart onder de naam *Morchella elata* Fr.: Fr., de Kegelmorielje. De Kegelmorieljes groeiden in de tuin van de familie Bleyenga te Groet in een groep van wel 15 exemplaren. Zij stonden met hun kegelvormige donkere hoeden rond een vijftertje in enigszins humeus zand, deels tegen een houten beschoeiing. De heer Bleyenga vertelde mij dat hij deze opvallende morielje voor het eerst zag. Dat zegt wel wat omdat hij elk jaar naar paddestoelen zoekt en bovendien natuurgids is, o.a. bij het IVN. Daar hij reeds jaren in dit huis woont maar de Kegelmorielje hier niet eerder zag, vraag je je af waarom deze soort ineens zo massaal fructificeert. Zou verstoring van de groeiplaats de aanzet tot de vorming van deze paddestoelen kunnen zijn? Vast staat dat de vijver nog dit jaar zal worden uitgebreid met een moerasgedeelte. Bij deze uitbreiding zal nu rekening worden gehouden met de aanwezigheid van dit mycelium.

Voor een beschrijving van deze soort wordt verwezen naar de onvolprezen publicatie van R.A. Maas Geesteranus (1967). Deze beschrijving en afgrenzing van de soorten en vormen binnen het geslacht *Morchella* is duidelijk en eenduidig. De auteur onderscheidt in